

ACC. N:R M. 15332: 1-5.

Landskap: Blekinge ..... Upptecknare: Ellen Tranström, Malmö
Härad: Bräkne ..... Berättare: Ida Nilsson
Socken: Hällaryd ..... Berättarens yrke: fiskarhustru
Uppteckningsår: 1960 ..... Född år 1870 i Hällo, Hällaryds m

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Platsen för vigsel och dop. s. 1-5.

LUF 68

17/10-60

Luf 68

1

Platsen för vigsel och dop.

Vigsel. Uppgifterna avser endast Hättaryds skäu-
gård. Vanligast var vigsel i prästgården. Finast
ansågs det väl vara att viga hemma. Det var de
mera välplacerade som vigdes hemma. Så vitt
upptecknaren vet har vigsel hemma ej förekom-
mit efter 1900. Vigs Vigseln alltid i brudens hem,
med kalas 1-2 dagar. Prästen brukade inte del-
taga i hela kalaset, utan lämnade brälloppet
någon timme efter vigseln. Gäster för öfrigt
var släkt och grannar. Kyrkbrällor med ståt,
ej omkalat. Vid vigsel i kyrkan kunde brud-
paret övervara gudstjänsten, vigseln skedd
då efter denna. Möjligen ansågs denna vigsel i
kyrkan vara något mellanliggande vigsel hem-
ma och i prästgården. Seden att brudparet
övervar gudstjänsten för vigseln har bralligen
ej förekommit efter 1900. Kalas kunde före-

kamma i brudens hem, men enklare än vid vigsel i hemmet. Gäster var i första hand släk-
ten. Vigsel i prästgården var vanligast för
alla efter 1900. De flesta vigdes då på fredagen
som var expeditionsdag. Något brudpar kunde
liti bjudat på kaffe i prästgården, men inte
alla. Traktering i någon mån förekom väl, men
det har också berättats att vardagsmiddags-
maten fick duga. Vigsel i prästgården kunde före-
komma även t. ex. på lördag e. m. Då var det
som regel större ell. mindre kalas i brudens
hem efteråt, för släkt och grannar. Att husband-
folk orduade med vigsel åt tjänare har ej
omtalats. Istället för bröllopskalas anordnades
ibland "gratulation" = lysningskalas, andra
lysningssöndagen, enklare ell. festligare allt
efter omständigheterna. Vigsel i hemmet har
2 veterligen ej förekommit efter 1900.

Dop. Som regel döptes alla barn i kyrkan. Om något barn döptes hemma berodde det oftast på att prästen var ute i annat ärende i närheten, hos någon sjuk t. ex. eller att han var närvarande vid examen i skolan, då kunde något barn bli döpt där, eller i hemmet. Det har endast berättats om ett fall då prästen hämlats ut för barnbap. Barnet ifråga var en s. k. "sen föding", född långt senare än övr. syskon. Modern kyrktogs hemma samtidigt, föräldrarna var välutvecklade och det senare ansågs vara orsaken till att prästen gjorde sig omakel att fara ut i skärgården vintertiden. Dop i kyrkan alltid i samband med gudstjänsten, dop i sakristian har uppt. ej hört talas om. Det vet inte annat än att dop i kyrkan förskan även vintertid. Hällaryds kyrka färdig 1878, om den hade

eldstad från böjan är obekant.

Kalas för släkten kunde förekomma i sam-
band med barn dop, enkla - ett mål mat
åt gudmor och faddrar. Av vad som har
berättats förefaller det som det för 1900 var
vanligare med större kalas vid barn dop
och snare förnekats. Om prästen bjöds är
ej bekant. I de fall dop skedde i präst-
gården var det liksom bek. bröllop sje-
sundagen. Få barn från skärgården kunde ha
döpts i prästgården. Hur vida det bjöds på nå-
got vid dop i prästgården är obekant.

Om dop i skalkhus, se föregående, det var
ingen viss kategori som lät döpa sina
barn där, utan det skedde för att det var
behändigt. Till obesuttet och fattigt folk kan nog
räknas en stor del av skärgårdens befolkning.

4 Farpare och fiskare var ungefär jämställda.

Även de fattigare i skärgården fick lov att
leja en hästskjuts för att komma till kyrkan
eller prästgården för att få sina barn döpta.
och då blev det vanligen dop i kyrkan.

Betr. bjudningar, se föregående. Så länge
skärgården var befolkad var dopserierna
som förut beskrivits, utom det att häst-
skjutsen ersattes med bil. Anföringen
började omkr. 1940. Kyrklagning i hemmet
endast känt i det fall som förut omnämnt,
1893. Som rättelse: dop i hemmet har före-
kommit i enstaka fall på 1870-80 talet.

Kyrklagning förekom allmänt åtminstone till
omkr. 1910, i många fall till 1920 men
blev snarare mindre vanligt. Som regel
var det äldre som höll fast vid seden
medan de yngre tyckte det var onödigt.

5

Berättaren föräldrar var fiskare.